

**Perustuslakivaliokunnan mietintö N:o 4
koskeva Kertomusta Hallituksen toimen-
piteistä niiden päätösten johdosta, jotka
Suomenmaan Valtiosäädyt 1904—1905 vuo-
sien valtiopäivillä ovat tehneet, sekä Edus-
kunnassa tehtyjä ehdotuksia, jotka tar-
koittavat laillisesta järjestyksestä vielä
vallitsevain poikkeusten poistamista.**

Eduskunta on tarkastusta ja lausunnon antamista varten Perustuslakivaliokuntaan lähettänyt kertomuksen Hallituksen toimenpiteistä niiden päätösten johdosta, jotka Valtiosäädyt 1904—1905 vuosien valtiopäivillä ovat tehneet. Sitä ennen oli Eduskunta Perustuslaki-
valiokuntaan lähettänyt edustaja Setälän y. m. ad-
ressiehdotuksen N:o 1 laillisuuden toteuttamisesta valtio-
elämän kaikilla aloilla (Liitteet I siv. 5—6), edustaja
Estlanderin y. m. anomusehdotuksen N:o 48 siitä, että
maamme pääsisi loukkaamatta nauttimaan perustus-
lainmukaista oikeuttansa sekä että tähän nähden vielä
vallitsevat epäkohdat poistettaisiin (Liitteet I siv. 7
—11) ja edustaja Danielson-Kalmarin y. m. anomus-
ehdotuksen N:o 50 postitoimesta 12 p. kesäkuuta 1890 an-
netun arm. julistuskirjan kumoamisesta (Liitteet I siv.
12—17). Kun nämä adressi- ja anomusehdotukset koskevat
asioita, jotka esiintyvät myöskin yllämainitussa kerto-
muksessa, on Valiokunta katsonut asianmukaiseksi
käsitellä ne yhteydessä puheenaolevan kertomuksen
kanssa.

Asian käsittelemistä varten on Perustuslakivaliokunta Keisarillisen Senaatin Puheenjohtajan välityksellä saanut vastaanottaa erinäisiä asiakirjoja Keisarillisesta Senaatista ja Valtiosihteerinvirastosta.

Mainittua kertomusta tarkastaessaan on Perustuslakivaliokunta havainnut, että kaikki ne asiat, joista Keisari ja Suuriruhtinas oli Valtiosäätyjen käsiteltäväksi antanut armolliset esitykset, kuin myös kaikki ne asiat, joista Valtiosäädyt olivat Keisarilliselle Majesteetille esiintuneet alamaiset esitykset, ovat lopullisesti ratkaistut Valtiosäätyjen päättämällä tavalla.

Valtiosäätyjen toivomusten mukaan on niinkään ratkaistu suurin osa niistä kysymyksistä, joista Valtiosäädyt olivat Keisarilliselle Majesteetille esittäneet alamaiset anomukset. Valtiosäätyjen anomukset ovat kuitenkin vielä toteuttamatta niissä kohdin, jotka seuraavassa tulevat mainittaviksi.

I. Alamaisessa kirjelmässä joulukuun 31 päivältä 1904 olivat Valtiosäädyt anoneet, että Keisarillinen Majesteetti suvaitsi armossa ryhtyä niihin toimenpiteisiin, jotka olivat tarpeen perustuslainmukaisen hallitustavan uudelleen voimaan saattamiseksi ja laillisen järjestyksen palauttamiseksi maahan.

1) Muun muassa Valtiosäädyt olivat huomauttaneet välttämättömäksi, että armollinen määräys olisi annettava siitä, että *12 p:nä heinäkuuta 1901 annetun asevelvollisuusasetuksen* käytäntöön soveltaminen lakaisi siten, että kutsunnat hetimiten peruutettaisiin ja että sen nojalla määrättyt pakkoseuraamukset raukeaisivat; minkä ohessa ja kun väliaikainen järjestely voitiin katsoa tarpeelliseksi, kunnes asevelvollisuuskysymys olisi perustuslain mukaisesti ratkaistu, tällaiseen järjestykseen olisi laillisessa järjestyksessä ryhdyttävä.

Tämän anomuksen johdosta on K. M. arm. julistuskirjalla 29 p:ltä maaliskuuta 1905 käytännöstä lakkauttanut sekä arm. julistuskirjalla 4 p:ltä marraskuuta (22 p. lokak.) 1905, jolla Hänen Majesteettinsa, Suomen kansan yksimielisen ja hartaan toivomuksen mukaisesti, on antanut suostumuksensa Valtiosäätyjen edellämainitussa kirjelmässä tehtyyn alamaiseen anomukseen laillisen järjestyksen palauttamisesta Suomeen, armossa voimastaan ja vaikutuksestaan kumonnut mainitun asevelvollisuusasetuksen.

Kysymys Suomen sotalaitoksen lopullisesta järjestämisestä perustuslainmukaisella tavalla on edelleen ratkaisematta. Kun kuitenkin Perustuslakivaliokunta on tästä asiasta toisessa yhteydessä yksityiskohdaisesti antanut lausuntonsa, ei Valiokunta ole katsonut asiakseen tässä muuta kuin siitä huomauttaa.

2) Edellä mainitussa alamaisessa kirjelmässään olivat Valtiosäädyt niinkään anoneet arm. määräystä siitä, että *15 (3) p:nä helmikuuta 1899 annettuun julistuskirjaan* liittyviä perussäännöksiä ei olisi pantava käytäntöön, ennenkuin siinä kosketellut kysymykset olisi järjestetty Valtiosäätyjen suostumuksella syntyneen lainsäätämistoimenpiteen kautta. Anomuksen johdosta on K. M. mainitussa julistuskirjassaan armossa käskenyt, että 15 (3) p. helmikuuta annettuun julistuskirjaan kuuluvain perussäännösten noudattaminen on lakkautettava siksi kuin tässä julistuskirjassa mainitut asiat tulevat lainsäädäntötoimen kautta järjestetyiksi.

Julistuskirja 15 p:ltä helmikuuta 1899, josta Valtiosäädyt sekä ylimääräisillä valtiopäivillä 1899 että valtiopäivillä 1904—05 ovat lausuneet, ettei sillä eikä sitä seuraavilla perussäännöksillä ole Suomen kansaa sitovaa lain voimaa eikä pyhyyttä, ei siis vielä ole lopullisesti kumottu. Erinäiset julkisuudessa näkyneet tiedot näyttävät viittaavan siihen, että ajatusta n. s. valtakunnanlain-säädännöstä Keisarikunnan hallituspiireissä ei ole vielä

jätetty sikseen ja että edelleenkin sellainen käsityskanta on olemassa, että tämänlaatuinen lainsäädäntö voitaisiin panna toimeen ilman Suomen Eduskunnan suostumusta.

3) Samassa anomuksessa 31 p:ltä joulukuuta 1904 olivat Valtiosäädyt lausuneet, että *2 p:nä huhtikuuta 1903 annettu väliaikainen asetus toimenpiteistä valtiollisen järjestyksen ja yleisen rauhan säilyttämiseksi* ynnä siihen liittyvät selitykset ja lisäykset, samoin kuin ne toimenpiteet, joihin näiden määräysten nojalla oli ryhdytty yksityisiä henkilöitä ja kuntia vastaan, olisivat kumottavat.

Sen mukaan onkin kumottu armollisella julistuskirjalla 4 päivältä marraskuuta 1905 yllämainittu asetus ynnä siihen kuuluvat selitykset ja lisäykset; samoin on kumottu myös ne toimenpiteet, joihin oli ryhdytty niiden nojalla kuntia ja yksityisiä vastaan.

Eräs toimenpide, johon oli ryhdytty ennen 2 p:nä huhtikuuta annetun asetuksen kumoamista ja joka oli samaa laatua kuin ne, joihin puheenalaisen asetuksen nojalla oli käyty yksityisiä kansalaisia vastaan, on kuitenkin vielä oikaisematta. Heinäkuun 21 p:nä 1905 oli työmies Karl Gustaf Procopé Viipurin kaupungissa murhannut santarmieverstiluutnantti Vladimir Kramarenkon. Vaikka Procopé Suomen lain mukaan rikoksestaan olisi ollut tuomittava Viipurin Raastuvanoikeudessa, oli hänet kuitenkin siirretty Pietariin ja siellä tuomittu Pietarin sotilaspiirioikeudessa sodan aikana käytettävien lakien mukaan. Tämän asian korjaamiseksi ovat Keisarillinen Senaatti ja Keisarillisen Senaatin Prokuraattori tehneet K. M:lle alamaiset alistukset, mutta K. M. ei armossa ole suvainnut ottaa niitä huomioon.

4) Säännösten joukossa, jotka olisivat kumottavat, mainittiin Valtiosäätöjen yllämainituksessa anomuksessa niinkään *10 päivänä marraskuuta 1903 annetut mää-*

räykset, joiden kautta venäläiselle santarmiosastolle oli annettu toimintavalta Suuriruhtinaanmaassa. Kirjelmässä 17 p:ltä helmikuuta 1905 Valtiosäädyt sen ohessa olivat erityisesti anoneet, että K. M. kumoamalla yllämainitut säännökset suvaitsi armossa määrätä, ettei santarmeja enää käytettäisi toimissa, jotka koskivat Suomen kansalaisia tahi jotka muuten kuuluivat järjestysvallan tehtäviin tässä maassa. Valtiovaliokunta mietinnössään valtiovarain tilasta, jonka Valtiosäädyt hyväksyivät, oli sitä paitsi lausunut, että oikeudelliselta kannalta olisi asianmukaista, että Suomen valtionrautateitten asemilla v. 1870 toimeenpantu ja vuodesta 1897 osaksi Suomen valtiovaroilla kustannettu santarmivalvonta rajoitettaisiin Keisarikunnan alueella oleviin rautatieasemiin, missä Suomen valtio rautatien omistajana oli velvollinen noudattamaan Keisarikunnan voimassaolevia järjestyssääntöjä, mutta että sitä vastoin kaikkien järjestyksen ja turvallisuuden edistämiseksi tarpeellisten valvontatoimenpiteitten Suomen alueella olevilla rautatienasemilla pitäisi olla suomalaisten poliisiviranomaisten hoidettavana.

Marraskuun 4 p:nä 1905 annetulla armollisella julistuskirjalla kumottiin 10 päivänä marraskuuta 1903 annetut määräykset, joilla santarmiosastolle annettiin virkatoimivalta Suomessa, ja tämän jälkeen Suomen valtiovarasto armollisella käskyllä 29 p:ltä marraskuuta 1906 vapautettiin sille armollisella käskyllä 10 p:ltä joulukuuta 1903 määrätystä velvollisuudesta suorittaa Suomen valtiovaroista Suomenmaalaisen Santarmihallituksen ylläpitokustannukset.

Mitä tulee santarmivalvontaan Suomen rautatieasemilla ei sitä vastoin ole tulokseen johtanut Valtiosäätyjen muistutus, ettei santarmeja enää olisi käytettävä toimissa, jotka kuuluvat järjestysvallan tehtäviin tässä maassa.

5) Valtiosäätyjen alamaisten anomuksen mukaisesti

kumottiin arm. julistuskirjalla 4 p:ltä marraskuuta 1905 m. m. 31 (18) p. heinäkuuta 1902 annettu *asetus erinäisten Suomen siviilikunnan virkoja koskevain säännösten muuttamisesta*, jonka asetuksen 1:ssä kohdassa syntyperäisille venäläisille annettiin oikeus olla Suomen siviiliviroissa. Edelleen on kuitenkin erinäisissä viroissa Suomen valtiosihteerinvirastossa ja kenraalikuvernöörin kansliassa henkilöitä, jotka eivät ole Suomen kansalaisia. Sen alamaisten anomuksen, jonka Valtiosäädyn 1905—06 vuosien ylimääräisillä valtiopäivillä tekivät tämän perustuslainvastaisen asiain tilan oikaisemiseksi, on K. M. suvainnut armossa jättää huomioon ottamatta.

6) Edelleen olivat Valtiosäädyn usein mainitussa alamaisessa kirjelmässään 31 p:ltä joulukuuta 1904 anoneet, että erinäiset kirjelmässä ja siihen kuuluvissa liitteissä mainitut asetukset ja säännökset olisivat *tarkastettavat ja poikkeamiset perustuslaista tahi yleisestä laista niistä poistettavat*. Useimmat näistä asetuksista ja säännöksistä on sittemmin kumottu. Mitä tulee niihin, joiden suhteen ei vielä ole näin tapahtunut taikka jotka muutoin edelleen odottavat Valtiosäätöjen anomaa toimenpidettä, saa valiokunta esittää seuraavaa:

a) Arm. asetukseen nähden 2 p:ltä kesäk. 1904 siitä, että *sotajoukkojen hallinnosta* sodassa y. m. annettujen asetusten vaikutus ulotetaan Suomenmaahan, on Keis. Senaatti 9 p:nä huhtikuuta 1907 K. M:lle esittänyt, että tämä asetus kumottaisiin ja Senaatille annettaisiin toimeksi mainitussa asetuksessa käsiteltyihin asioihin nähden, joista säännöksiä Suomessa on tarpeen, valmistaa lakiehdotus, joka, jos Hänen Majesteettinsa sen hyväksyisi, aikanansa annettaisiin Eduskunnalle. Vastausta tähän alamaiseen esitykseen ei ole vielä Senaattiin saapunut.

b) Paitsi anomuksessa joulukuun 31 p:ltä 1907 olivat Valtiosäädyn alamaisessa kirjelmässä 12 p:ltä huhtikuuta 1905, m. m. anoneet, että, koska muutoksia voimassa olevaan rahalakiin ei voida ilman Valtiosäätöjen

tietoa ja suostumusta laillisesti tehdä, asetuksessa 9 p:ltä kesäkuuta 1904 olevia määräyksiä *Venäjän rahan kel- poisuudesta* Suomessa laillisenä maksuvälineenä, ei pan- taisi käytäntöön. Kertomuksesta näkyy että Keis. Se- naatti vaaditussa lausunnossa Valtiosäätyjen viimeksi- mainitusta anomuksesta 25 p. toukokuuta 1906 on puol- tanut tätä Valtiosäätyjen anomusta. Lisättävä on, että puheenaolevaa asetusta ei ole pantu käytäntöön.

c) Niihin säännöksiin, joiden suhteen Valtiosäädty alamaaisessa anomuksessaan 31 p:ltä joulukuuta 1904 olivat anoneet edellämainittua tarkastusta, kuului myöskin Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen kautta 15 p:ltä ke- säkuuta 1900 noudatettavaksi ilmoitettu Keisarikunnan Sisäasiainministerin 18 (5) p. toukokuuta samaa vuotta antama määräys sisältävä muutettuja määräyksiä posti- frankkomerkeistä, jotka ovat käypiä Suomessa.

Tämä määräys, joka edelleen on muuttamatta, on yh- teydessä 12 p. kesäkuuta (31 p. toukokuuta) 1890 *postitoi- mesta Suomen Suuriruhtinaanmaassa annetun arm. julistus- kirjan* kanssa, jonka kautta Suomen postilaitoksen johto keskitettiin Keisarikunnan Sisäasiainministeriöön. Tästä julistuskirjasta oli 1904—1905 vuosien valtiopäivien Valtiovaliokunta Valtiosäätyjen hyväksymässä mietin- nössään valtiovarain tilasta lausunut, että se perustuslain- vastaisena olisi kumottava.

Mitä tähän arm. julistuskirjaan tulee, on Valiokunta niistä asiakirjoista, jotka ovat olleet sen käytettävinä, saanut tietoonsa seuraavaa:

Sittenkuin Keisari ja Suuriruhtinas Aleksanteri III Suomenmaan silloiselle Ministerivaltiosihteerille Ken- raaliluutnantti Ehrnroothille annetulla käskyllä v. 1889 oli armossa määrännyt, että kysymykset Suomen tullii-, posti- ja rahalaitosten uudestaan järjestämisestä oli otettava käsittelyn alaisiksi tarkoituksessa saada ne yhdistetyiksi Keisarikunnan vastaavain laitosten kanssa oli Hänen Majesteettinsa tämän jälkeen Suomenmaan

silloiselle Kenraalikuvernöörille kreivi Heidenille annettulla käskyllä 23 p:ltä joulukuuta 1889 määrännyt, että Kenraalikuvernöörin esimiehyydellä oli asetettava kolme komiteaa, joihin kuhunkin oli jäseniksi tuleva kaksi Suomen hallinnon edustajaa sekä sen lisäksi tulli- ja rahakomiteoihin kaksi jäsentä Keisarikunnan rahaministeriöstä ja postikomiteaan kaksi jäsentä Keisarikunnan Sisäasiainministeriöstä.

Kun täten asetettu postikomitea oli antanut mietintönsä ja Ministerivaltiosihteeri esittänyt sen ja Kenraalikuvernööri Heidenin erityisen lausunnon asiasta Keisarilliselle Majesteetille, jolloin Hänen Majesteettinsa oli määrännyt, että Keisarikunnan Sisäasiainministerin ennen asian lopullista ratkaisua tuli antaa asiasta erityinen lausunto, oli Hänen Majesteettinsa 10 p. maaliskuuta 1890 suvainnut hyväksyä seuraavat ohjeet:

1. Suomen postilaitoksen johto keskitetään Sisäasiainministeriöön sekä postin ja sähkölennätinten Ylihallitukseen.

2. Sisäasiainministerin asiana on Suomen Suuriruhtinaanmaan postilaitoksessa paikallisten asetusten sijaan panna toimeen Keisarikunnassa voimassa olevat ohjesäännöt ja taksat; määräyksensä ilmoittaa hän Kenraalikuvernöörille yleisölle tiedoksi annettaviksi.

3. Sisäasiainministerin asiana on

a) Posti- ja sähkölennätinten Ylihallituksen päällikön tai hänen alaistensa virkamiesten kautta toimittaa Suomen postitoimistojen tarkastusta;

b) antaa Suomen postilaitoksen virkamiehille ohjeita ja määräyksiä heidän virkatoimintaansa nähden.

4. Suomen postilaitoksen Tirehtöörin nimittää K. M. esityksestä, jonka Kenraalikuvernööri sopimuksen jälkeen Sisäasiainministerin kanssa on tehnyt.

5. Muut Suomen postilaitoksessa olevat virka- ja palvelusmiehet asetetaan sillä tavoin kuin tähän asti

on tapahtunut, kuitenkin niin, että ne heistä, jotka Senaatti nimittää, määrätään sopimuksen jälkeen Posti- ja sähkölennätinten Ylihallituksen päällikön kanssa.

6. Venäjän kielen taito on oleva pakollinen kaikille, jotka vastedes otetaan palvelukseen maan kau-pungeissa ja Viipurin läänissä oleviin postitoimistoihin.

7. Postilaitosta koskevat vuosirahansäännöt ja kulunkiarviot tarkastetaan valmistelevasti Postin ja sähkölennätinten Ylihallituksessa, ja annetaan Ylihallituksen lausunnon kera Suomen Senaatille, joka säädetyssä jär-jestyksessä alistaa ne Keisarillisen Majesteetin armolli-sesti hyväksyttäväksi.

Samalla oli Hänen Majesteettinsa armossa käs-kenyt, että Keisarillisen Suomen Senaatin tuli viipy-mättä esittää ehdotus siitä muodosta ja tavasta, jossa nämä armolliset määräykset olisi julkaistava.

Tämän johdosta Keisarillinen Senaatti 18 p. huh-tikuuta 1890 päätti K. M:lle alamaismasti ilmoittaa, että Senaatti Keisarillisen Majesteetin armollisen käskyn toteuttamiseksi oli laatinut niin hyvin ehdotuksen sel-laiseksi lainsäädäntötoimenpiteeksi, johon voitiin hallin-nollista tietä ryhtyä, kuin myöskin ehdotuksen valtio-päiväesitykseksi, johon oli otettu sellaiset määräykset, joiden säätämiseen perustuslain mukaan Valtiosäätöjen myötävaikutus oli tarpeen. Hallinnollisen lainsäädäntö-toimenpiteen ehdotti Senaatti jaettavaksi: a) asetukseen Suomen postilaitoksen liittämistä Keisarikunnan posti-laitoksen yhteyteen, b) armolliseen käskykirjeeseen Suomen kenraalikuvernöörille postilaitoksen ylempien virkojen täyttämistä. Senaatin ehdotus valtiopäiväesi-tykseksi sisälsi Keisarillisen Majesteetin käskyn mukai-set määräykset Suomen postitoimen keskittämisestä Kei-sarikunnan Sisäasiainministeriöön ja Posti- ja sähkölennätinten Ylihallitukseen sekä määräykset Sisäasiainmi-nisterin toimivallasta Suomen postilaitokseen nähden.

Lähetettäessään tämän alamaisen alistuksen Suomen-

maan Ministerivaltiosihteerille, K. Mille esiteltäväksi, ilmoitti Kenraalikuvernööri olevansa puolestaan sitä mieltä, että armossa hyväksytyt määräykset posti-asiasta voitaisiin antaa armollisen julistuskirjan muodossa, joksi hän samalla liitti ehdotuksen.

Senaatin alamaisestä alistuksesta ja tästä Kenraalikuvernöörin ehdotuksesta pyysi ministerivaltiosihteerinviran silloinen hoitaja, Kenraaliluutnantti v. Daehn Keisarikunnan Sisäasiainministerin lausuntoa. Tämän johdosta Sisäasiainministeri kirjelmässä Ministerivaltiosihteerille 27 p:ltä huhtikuuta 1890 teki muistutuksen, että Senaatin esityksessä oli edellytetty mahdolliseksi, että Suomen Valtiosäädyt, käsitellessään Senaatin valmista-maa arm. esitystä, voisivat tehdä muutoksia Hänen Majesteettinsa hyväksymiin arm. määräyksiin, jota paitsi Sisäasiainministeri lausui, että Senaatin ehdotukset sisäl-sivät poikkeamisia Hänen Majesteettinsa antamista käs-kyistä. Tämän johdosta Sisäasiainministeri ilmoitti täy-dellisesti yhtyneensä Suomen Kenraalikuvernöörin mieli-piteeseen, että 10 p. maaliskuuta 1890 annettu arm. mää-räys voitaisiin julkaista Kenraalikuvernöörin esittämässä muodossa, kuitenkin siten, että arm. julistuskirjan ehdotettuun tekstiin olisi tehtävä muutamia sanamuotoa koskevia muutoksia, joiksi hän samalla esitti eh-dotuksen.

Sittenkuin v. t. Ministerivaltiosihteeri tämän johdosta oli Keisarikunnan Sisäasiainministerin tarkastettavaksi lähettänyt uuden ehdotuksen arm. julistuskirjaksi ja Si-säasiainministeri v. t. Ministerivaltiosihteerin pyynnöstä oli ilmoittanut, ettei hänellä ollut ehdotusta vastaanmitään muistuttamista, esitti v. t. Ministerivaltiosihteeri von Daehn tämän asian Keisarillisen Majesteetin ratkaistavaksi, alistaen Keisarillisen Majesteetin tarkastettavaksi m. m. Senaatin alamaiset ehdotukset siitä. Omasta puolestaan v. t. Ministerivaltiosihteeri ilmoitti yhtyvän Kenraali-kuvernöörin ja Sisäasiainministerin mielipiteeseen, ja

hän ehdotti tämän mukaisesti Keisarillisen Majesteetin vahvistettavaksi ehdotuksen arm. julistuskirjaksi. Tämä ehdotus saavutti Keisarillisen Majesteetin vahvistuksen, jonka johdosta 12 p. kesäkuuta (31 p. toukokuuta) 1890 annettiin arm. julistuskirja Postitoimesta Suomen Suuriruhtinaanmaassa.

Senaatissa esiteltiin Keisarillisen Majesteetin armollinen julistuskirja postitoimesta Suomessa 7 päivänä heinäkuuta 1890, ja sen jälkeen kuin esittelijä, siihen nähden että julistuskirjan määräykset, mikäli niissä myönnettiin virkatoimivaltaa Keisarikunnan Sisäasiainministeriölle sekä posti- ja sähkölennätinten Ylihallitukselle, eivät olleet sopusoinnussa Suuriruhtinaanmaan perustuslakien kanssa, oli lausunut mielipiteenään, että Senaatin olisi alamaisesti ilmoitettava, että Senaatti asiain niin ollen oli estetty ryhtymästä Keisarillisen Majesteetin julistuskirjassa ilmaantuvan armollisen tahdon toimeenpanemiseen, päätti Senaatti, että armollinen julistuskirja oli asetuskokoelmassa julkaistava.

Tapahtuneen oikeudenloukkauksen korjaamiseksi anoivat Valtiosäädyt alamaisessa kirjelmässä 28 päivästä toukokuuta 1891 armollisessa asetuksessa annettavaa selitystä, „että Suomen kansan, myöskin mitä postitoimeen tulee, on nauttiminen sille perustuslaissa turvattua ja valtakunnan hallitsijain vahvistamaa oikeutta.“ Valtiosäätäjien anomus Suomen postilaitoksen oikeudellisesta asemasta esitettiin lausunnon antamista varten Keisarillisessa Senaatissa 10 p. marraskuuta 1891, jolloin Senaatti päätti asian valmistelua varten asettaa valiokunnan. Asia tuli uudelleen esille Senaatin täysi-istunnossa 30 p. syyskuuta 1892. Senaatissa ilmaantui eri mieliä. Yksi Senaatin jäsenistä katsoi, että kun voimassaolevan perustuslain mukaan ei mitään maan hallinnon haaraa voitu alistaa virkamiesten alaiseksi, jotka eivät olleet Suomen kansalaisia eivätkä maan lakien alaisia, sekä kun Keisarillinen Ma-

jesteetti alamaishalla kiitollisuudella vastaanotetussa käskykirjeessä 28 p:ltä helmikuuta 1891 armollisimmasti oli lausunut, ettei Keisarillisen Majesteetin aikomuksena ollut muuttaa sitä perustusta, jonka nojalle maan sisällinen hallitus on järjestetty, Keisarillisen Majesteetin armolliseen harkintaan olisi alistettava, eikö Valtiosäätyjen alamaishen anomus ansainnut tulla huomioon otetuksi, ja eikö Senaatille olisi toimeksi annettava asetus ehdotuksen laatiminen asiassa. Osa Senaatin jäsenistä, siihen nähden että Senaatti jo huhtikuun 18 p:nä 1890 alamaishessa esityksessään oli lausunut käsityksensä Suomen postilaitoksen oikeudellisesta asemasta, arveli, että Senaatin sillä kerralla oli rajoittuminen jättämään Valtiosäätyjen anomus Keisarillisen Majesteetin omaan korkeaan harkintaan. Toiset Senaatin jäsenet vihdoin olivat sitä mieltä, että koska perustuslaki sinänsä oli sitova ja Keisarillinen Majesteetti alamaishalla kiitollisuudella vastaanotetussa käskykirjeessä 28 p:ltä helmikuuta 1891 oli suvainnut armollisimmasti luvata muuttamattomina säilyttää Suomen kansan oikeuksia ja etuuksia sekä armollisimmasti oli lausunut, ettei Keisarillisen Majesteetin aikomuksena ollut muuttaa sitä perustusta, jonka nojalle maan sisällinen hallitus oli järjestetty, ei ollut aihetta sellaisen asetuksen antamiseen, jota Valtiosäädyt alamaishimmasti olivat anoneet, ja katsoivat sentähden, että Senaatin oli Keisarilliselle Majesteetille esitettävä, että Keisarillinen Majesteetti jättäisi kysymyksessä olevan alamaishen anomuksen huomioonottamatta. Viimeksi mainittu mielipide tuli Senaatin päätökseksi.

Kirjelmässä Kenraalikuvernöörille 4/16 päiväältä helmikuuta 1893 ilmoitti Ministerivaltiosihteeri, että Keisarillinen Majesteetti saman kuun 3/15 p:nä oli päättänyt, että Valtiosäätyjen useinmainittu alamaishen anomus oli jätettävä huomioonottamatta.

Sillä välin oli Keisarikunnan Sisäasiainministeri kirjelmässä Kenraalikuvernöörille 5 p:ltä joulukuuta 1890 il-

moittanut, että hän seuraavan vuoden alusta oli aikonut ryhtyä Keisarikunnassa olevien postimääräysten toimeenpanemiseen Suomessa, ja siinä kohdin ehdottanut m. m., että Suomessa 1891 vuoden alusta olisi käytäntöön pantava venäläiset postimerkit, kuitenkin siten, että väliaikaisesti suomalaistenkin postimerkkien käyttäminen olisi sallittu kirjevaihdossa Suomen rajojen sisäpuolella ja 1 päivään heinäkuuta 1891 sen ohessa kirjevaihdossa Venäjälle ja ulkomaille. Tätä ehdotusta oli Kenraalikuvernööri puoltanut ehdottaen kuitenkin, että toimenpiteen toteuttaminen siirrettäisiin pari kuukautta myöhemmäksi. — Senaattilausunnossaan 13 p:ltä helmikuuta 1891 tämän johdosta huomautti, että Senaatin mielestä armollinen julistuskirja 12 p:ltä kesäkuuta 1890 ei sisältänyt mitään säännöstä, jonka nojalla voitaisiin määrätä, että yksinomaan Venäjän raha-arvon mukaisia postimerkkejä saataisiin Suomessa käyttää. Joskin venäläiset postimerkit pantaisiin käytäntöön Suomessa, pitäisi niiden rinnalla kuitenkin ainakin kotimaisessa kirjevaihdossa saada käyttää suomalaisiakin postimerkkejä.

Määräyksellä 19/31 p:ltä maaliskuuta 1891 kiellettiin sen jälkeen Suomen postimerkkejä käyttämästä Keisarikuntaan menevän kirjevaihdon maksuksi.

Valiokunnan käytettävissä olevissa asiakirjoissa kysymys Suomen postimerkkien käytännön lakkauttamisesta esiintyy uudestaan vasta vuonna 1899. Kirjelmässä 4/16 p:ltä elokuuta 1899 ilmoitti v. t. Kenraalikuvernööri Keisarilliselle Senaatille tiedoksi ja asianmukaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä varten Keisarikunnan Sisäasiainministerin määräyksen 23 p:ltä heinäkuuta samaa vuotta, jossa määrättiin että yksinomaan Keisarikunnan postimerkkejä oli käytettävä 1 päivästä tammikuuta 1900 kirjevaihdossa ulkomaille sekä 1 päivästä heinäkuuta samana vuonna kirjevaihdossa Suomen rajojen sisäpuolella.

Asia käsiteltiin Senaatissa 7 p:nä lokakuuta 1899 ja

päätti Senaatti Keisarikunnan Sisäasiainministerin määräyksen johdosta lähettää K. M:lle alamaisen kirjelmän, jossa Senaatti, koska Senaatille ennen asian päättämistä ei ollut annettu tilaisuutta siitä lausua mielipidettään, K. M:lle alamaisimmasti esitti asian sekä oikeudellisen puolen että siitä johtuvat käytännölliset haitat. Senaatti huomautti, että Valtiosäätyjen myötävaikutuksella 9 p:nä elokuuta 1877, kultarahakantaan siirtymisestä Suomen Suuriruhtinaanmaassa, annettu armollinen asetus verrattuna asetuksiin veronkantotoimesta, sisälsi sen, että kaikkien kruunulle menevien maksujen tuli olla määrätty Suomen rahassa ja että niin ollen, kun postimerkit todellisuudessa olivat kuitteja kruunulle suoritetuista maksuista, niiden arvo olisi oleva Suomen rahassa määrätty. Sisäasiainministerin tarkoittama muutos koski siis maan lainvoimalla vahvistettuun rahalaitokseen ja edellytti niin ollen lainsäädäntötoimenpidettä, joka voitiin toimeenpanna ainoastaan Valtiosäätyjen myötävaikutuksella. Lopuksi Senaatti ilmoitti, ettei Senaatti ollut katsonut voivansa täytäntöönpanna kysymyksessä olevaa Sisäasiainministerin päätöstä, vaan esitti Senaatti alamaisimmasti, että K. M. suvaitsisi armollisimmasti sallia, että suomalaisia postimerkkejä edelleen, kuten siihen asti, saataisiin käyttää.

Keisarikunnan Sisäasiainministerin 18(5) p:nä toukokuuta 1900 antaman määräyksen mukaan lakkautettiin sen jälkeen 14 p:stä elokuuta 1900 Suomen postimerkkien käytäntö ulkomaankirjevaihtoa varten, mutta Suomessa kuljetettavassa kirjevaihdoissa sallittiin Keisarikunnan postimerkkien ohella käyttää myös Suomen raha-arvon mukaisia postimerkkejä, joiden muuten ulkomuodoltaan piti olla yhtäläiset kuin Keisarikunnan merkit. Viimeksimainittua lajia olevat merkit pantiin käytäntöön 14 p. tammikuuta 1901.

Sitä ennen olivat Valtiosäädtyt kirjelmässä kesäkuun 5 p:ltä 1900 alamaisimmasti anoneet, että K. M.

suvaittisi armossa määrätä postilaitoksen johdossa huomioon otettavaksi, että kaikkien frankkomerkkien postilähetyksissä Suomen postitoimistoista tuli sisältää ilmoitus siitä määrästä Suomen rahaa, mikä niistä on maksettava.

Sen jälkeen kuin K. M. armollisessa julistuskirjassa 4 p:ltä marraskuuta 1905 oli käsenyt, että Senaatin oli tarkastettava erinäisiä Valtiosäätyjen 31 p. joulukuuta 1904 tekemässä anomuksessa lueteltuja säännöksiä, joihin kuului myöskin ylempänä mainittu Keisarikunnan Sisäasiainministerin määräys 18 p:ltä toukokuuta 1900, teki Keisarillinen Senaatti 11 p:nä lokakuuta 1906 asiasta alamaisen esityksen. Senaatti huomautti, että armollinen julistuskirja 12 p:ltä kesäkuuta 1890 ja sen nojalla annetut määräykset eivät olleet Suomen Suuriruhtinaanmaan lakien mukaiset sekä esitti esiintuomansa seikka-peräisen selvityksen nojalla K. M:lle alamaismmasti, että mainittu armollinen julistuskirja kumottaisiin.

Asiaa ei vielä ole korkeimmassa paikassa ratkaistu.

II. Alamaisessa kirjelmässä 10 päivältä huhtikuuta 1905 olivat Valtiosäädyt, huomauttaen m. m., että 8 p:nä elokuuta 1901 annetun armollisen julistuskirjan kautta Koulutoimen Ylihallitukseen *oli perustettu kolme vakinaista tarkastajan virkaa venäjän kielen opetuksen valvomista varten*, että julistuskirjassa, vastoin Suomen hallituksen ja hallinnon yleistä periaatetta, oli määrätty, että puheenalaisiksi tarkastajiksi oli valittava etupäässä syntyperäisiä venäläisiä ja että mainittu julistuskirja sen ohessa sisälsi määräyksiä, jotka eivät olleet sopu-soinnussa opetuksen valvontaa varten säädetyn yleisen järjestyksen kanssa ja jotka käytäntöön sovellettuina olivat näyttäytyneet koulutoimelle vahingollisiksi, anoneet että kaikki asiaankuulumaton koulujen valvonta lakkautettaisiin.

Hallituksen kertomuksesta käy ilmi, että Senaatti tämän Valtiosäätyjen anomuksen johdosta 5 päivänä

joulukuuta 1906 on esittänyt vahvistettavaksi ehdotuksen armolliseksi asetukseksi Suomen oppilaitoksissa annettavan venäjän kielen opetuksen tarkastuksen uudelleen järjestämisestä, ehdottaen että tällä asetuksella kumottaisiin mainittu 8 p:nä elokuuta 1901 annettu armollinen julistus ja että Ylihallitukseen tätä ennen perustetut venäjän kielen tarkastajan virat lakkautettaisiin sekä uusi sanotun kielen ylitarkastajan virka Ylihallitukseen perustettaisiin.

Asia on vielä korkeimmassa paikassa ratkaisematta.

III. Alamaaisessa kirjelmässä 13 päivältä huhtikuuta 1905 olivat Valtiosäädyt anoneet, että Keisarillinen Majesteetti niin pian kuin mahdollista suvaitsisi Valtiosäädylle antaa armollisen esityksen *painovapauslaiksi* sekä sillä välin antaa määräyksen siitä, että voimassaolevain painoasetusten soveltaminen, kunnes painovapauslaki on annettu, muutettaisiin niin, että paino-olot saatettaisiin, mikäli mahdollista, sellaista järjestystä vastaaviksi, jonka aikaansaamista painovapauslaki tarkoittaa.

Arm. julistuskirjassa 4 p:ltä marrask. 1905 antoi K. M. Senaatille toimeksi valmistaa ehdotuksen perustuslainsäännöksiksi, jotka turvaavat maan kansalaisille sanan-, kokoontumis- ja yhdistymisvapauden, sekä tehdä ehdotuksen painovapauslaiksi ja antaa heti julistuksen ennakkosensuurin lakkauttamisesta. Tämän mukaisesti annettiin 1905—1906 vuosien valtiopäiville armollinen esitys laiksi lausunto-, kokoontumis- ja yhdistymisvapaudesta ja erityinen armollinen esitys painovapauslaiksi, ja ovat valtiosäädyt hyväksyneet ja Keisarillinen Majesteetti sen jälkeen vahvistanut edellisen lain, mutta Valtiosäädytjen hyväksymää painovapauslakia ei Keisarillinen Majesteetti vielä ole vahvistanut.

Kun laissa lausunto-, kokoontumis- ja yhdistymisvapaudesta perustuslain voimalla säädetään, että „Suomen

kansalaisella on sananvapaus sekä oikeus kirjoituksen ja kuvallisen esityksen painosta julkaisemiseen, alköönkä niille ennakolta estettä pantako“, ja kun siinä sen ohessa säädetään, että „säännöksiä siitä, mitä näiden oikeuksien käyttämisessä on noudatettava, annetaan yleisen lain säätämisestä voimassaolevassa järjestyksessä“, niin on, huolimatta siitä ettei painovapauslakia vielä ole vahvistettu, voimassa, ettei Suomen kansalaiselle saada ennakolta rakentaa estettä aikakautisen tai muun painotuotteen julkaisemiselle ja ettei myöskään hallinnollista tietä voida antaa määräyksiä siitä, mitä kysymyksessä olevaa perustuslaissa vakuutettua oikeutta käytettäessä on noudatettava. Samaten on selvä, että, perustuslainsäännösten voimaan astuttua, ovat lakanneet olemasta voimassa ne entiset kysymyksessä olevia oikeuksia rajoittavat painoasetuksen määräykset, jotka ovat ristiriidassa perustuslakisäännösten kanssa. Tällaisia, nyttemmin kumoutuneita painoasetuksen säännöksiä ovat niin hyvin ne, jotka asettavat viranomaisen luvan ehdoksi aikakautisen painotuotteen julkaisemisoikeudelle, kuin myös määräykset ennakkosensuurista. Että Valtiosäädtykin ovat asian näin käsittäneet, käy ilmi 1905—1906 vuosien valtiopäiväin Lakivaliokunnan painovapauslakia koskevasta mietinnöstä. Siinä lausutaan, että säännöksellä, että jokaisella on oikeus julkisen viranomaisen saamatta ennakolta panna minkäänlaista estettä painokirjoituksen julkaisemiseen, ilmaistaan, että ennakkosensuuri ja myönnytysjärjestelmä ovat herenneet olemasta voimassa.

Tästä huolimatta on tapahtunut, että julkaisijoita sanomalehdille ei ole hyväksytty, että on tehty vaikeuksia ulosantajille, jotka eivät ole anoneet lupaa aikakautisten painotuotteiden julkaisemiseen, vieläpä että on ennakolta kielletty painotuotteiden julkaiseminenkin. Niinpä äskettäin julkisuudessa näkyneet tiedot osoittavat, että maan Kenraalikuvernöörin määräyksen mu-

kaan viimekuluneen syyskuun 27 p:ltä on evätty Jyväskylän kaupungissa asuvan, Suomen kansalaisen, kauppiaas A. Mitrofanoffin anomus saada julkaista „Karjalaisten pakinoita“ nimistä aikakautista painotuotetta, kuin myöskin että, Keisarillisen Senaatin Prokuraattorin kirjelmässä kuluvan lokakuun 7 p:ltä huomautettua että toimenpide oli lainvastainen, Kenraalikuvernööri saman kuun 13 päivänä päivätyssä vastauskirjelmässään on asettunut sille kannalle, että myönnytysjärjestelmä edelleen olisi voimassa.

Puheenalaisen Kertomuksen sekä myös Eduskunnassa tehtyjen ehdotusten johdosta, jotka tarkoittavat että vielä vallitsevat poikkeukset laillisesta järjestyksestä poistettaisiin, saa Perustuslakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa, että Eduskunta kääntyisi Keisarillisen Majesteetin puoleen kirjelmällä, jonka sisällys olisi seuraava:

Valtakunnan korkeat hallitsijat ovat halki kulueneen vuosisadan ylläpitäneet niitä oikeuksia, jotka Keisari Aleksanteri I on ainaisiksi ajoiksi Suomen kansalle vakuuttanut, sekä niitä edelleen kehittäneet Suomen eduskunnan myötävaikutuksella. Ne poikkeukset perustuslaillisesta järjestyksestä, jotka aika-ajoin ovat tapahtuneet, ovat enimmäkseen olleet vain ohimenevää laatua. Ne pitemmälle tähtäävät ja syvemmälle tunkevat maamme sisäisen itsenäisyyden rajoitukset, jotka kuuluvat ajanjaksoon 1899—1905, kumosi suurimmaksi osaksi T. K. M:nne arm. julistuskirja 4 p:ltä marraskuuta 1905.

Tässä arm. julistuskirjassa on T. K. M:nne, lopullisesti harkittuansa Valtiosäätyjen alamaista anomusta 31 p:ltä joulukuuta 1904 toimenpiteistä laillisen järjestyksen palauttamiseksi maahan, havainnut niiden an-

saitsevan T. M:nne korkeata huomiota ja olevan täytäntöön pantavat. Samalla kuin T. M:nne on voimastaan ja vaikutuksestaan kumonnut tahi käytännöstä lakkauttanut erinäiset asetukset, on T. M:nne suvainnut armossa käskeä Senaattia viipymättä ryhtymään tarkastamaan muita Valtiosäätyjen anomuksessa mainittuja asetuksia, joihin muutoksia tarvitaan.

Niissä armollisissa määräyksissä, jotka puheenalaisen armollinen julistuskirja sisältää, näkee Eduskunta mitä selvimmät ilmaukset T. K. M:nne korkeasta päätöksestä saattaa Suomen perustuslait täyteen voimaansa kaikilla aloilla. Samalla kuin Eduskunta lausuu ilmi sen ilon, jonka tämä T. K. M:nne armollinen toimenpide on Suomen kansassa herättänyt, katsoo se velvollisuudekseen Hallitsijaa ja kansaa kohtaan kääntää T. K. M:nne suosiollisen huomion niihin maamme valtioelämän aloihin, joilla mainitussa armollisessa julistuskirjassa ilmilautettu korkea tahto laillisen järjestyksen palauttamisesta maahan ei vielä ole toteutunut.

Niiden säännösten joukossa, jotka luetellaan Suomen Valtiosäätyjen aikaisemmin mainitussa anomuksessa, on myöskin huomioonotettu yksi, joka koskee Suomen postilaitosta.

Jo ennen tämän perustuslainvastaisen säännöksen antamista oli Suomen postilaitoksessa pantu toimeen Suomen valtiosäännöstä poikkeava järjestely.

Armollisessa julistuskirjassa 12 p:ltä kesäkuuta (31 p:ltä toukokuuta) 1890 säädettiin, että Suomen postilaitoksen johto oli keskitettävä Keisarikunnan sisäasiainministeriöön sekä postin ja sähkölennätinten ylihallitukseen. Tämän johdosta huomauttivat 1891 vuoden määräaikaisille valtiopäiville kokoontuneet Valtiosäädyt alamaaisessa anomuksessaan 28 p:ltä toukokuuta, että Suomen „perustuslakien mukaan ei mitään haaraa maan hallinnosta voida toisessa taikka toisessa suhteessa

asettaa virkamiesten alaiseksi, jotka eivät ole maan lakien alaisia, jollei poikkeusta tästä periaatteesta tehdä siinä järjestyksessä, kuin Valtiopäiväjärjestyksen 71 § säättää perustuslain muuttamiseen nähden.“ Tapahtuneen oikeudenloukkauksen korjaamiseksi Valtiosäädyt samalla anoivat armollisessa asetuksessa annettavaa selitystä, „että Suomen kansan, myöskin mitä postitoimeen tulee, on nauttiminen sille perustuslaissa turvattua ja valtakunnan hallitsijain vahvistamaa oikeutta hallintoon maan omien viranomaisten kautta.“ Tällainen selitys on jäänyt antamatta, ja vastamainitut Keisarikunnan viranomaiset harjoittavat edelleenkin Suuriruhtinaanmaan postilaitokseen nähden sanotussa armollisessa julistuskirjassa heille määrättyä toimivaltaa.

Eduskunta ei katso tarpeelliseksi seikkaperäisesti luetella niitä selkkauksia ja monia käytöllisiä hankaluuksia, joita Keisarikunnan viranomaisten puheenalaiseen armolliseen julistuskirjaan perustuvat, usein sisällykseltäänkin lainvastaiset määräykset ovat postilaitoksessamme aiheuttaneet. Tunnetuimmat ja jokapäiväiseenkin elämään vaikuttavimmat niistä ovat ne, jotka liittyvät venäläisten frankkomerkkien käyttämiseen. Suomalaiset merkit ovat vielä nykyäänkin kielletyt kirjevaihdossa Keisarikuntaan ja ulkomaille, joten maan asukasten on tässä kirjevaihdossa käytettävä Keisarikunnassa valmistettuja ja yksistään venäläisen raha-arvon ilmaisevia frankkomerkkejä. Eduskunta ei voi olla alamaisesti saattamatta T. K. M:ne huomioon, että tämä asiaintila on ristiriidassa 9 p. elokuuta 1877 annetun kultakantaan siirtymistä koskevan armollisen asetuksen kanssa, joka on syntynyt Valtiosäätöjen myötävaikutuksella. Ja todelliseksi haitaksi maallemme on muodostunut se kohta armollisessa julistuskirjassa 12 p:ltä kesäkuuta 1890, joka jättää Keisarikunnan Sisäasiainministerin asiaksi panna Suomessa toimeen Keisarikunnan postilaitoksessa

voimassaolevat ohjesäännöt ja taksat. Tätä määräystä vastaan ovat rauenneet Suomen postihallinnon kaikki yritykset postimaksujen alentamisella seurata useimpien sivistysmaitten esimerkkiä ja kehittää maan postilaitos yhteiskuntamme nykyisiä tarpeita ja oikeutettuja vaatimuksia paremmin tyydyttäväksi.

Enemmän kuitenkin kuin kaikki mainitut hankaluudet merkitsee se tosiasia, johon Valtiosäädyt vuonna 1891 jo mainitussa alamaaisessa anomuksessaan panivat pääpainon ja jonka Valtiosäädyt vuosien 1900 ja 1904 — 1905 valtiopäivillä niinikään alamaaisesti ovat esiintuoneet, nimittäin että armollinen julistuskirja 12 p:ltä kesäkuuta 1890 ei ole sopusoinnussa sen oikeuden kanssa, mikä Suomella on omaan hallintoon. Sillä niin kauan kuin useinmainittu julistuskirja on voimassa, on Suomen sisäinen itsenäisyys tärkeässä kohdassa syrjäytetty.

Asiain ollessa tällä kannalla Eduskunta pitää velvollisuutenaan T. K. M:llenne esiintuoda, että Suuriruhtinaanmaan perustuslain säännökset postitoimeenkin nähden olisivat Suomen kansan hartaan toivomuksen mukaisesti saatettavat täyteen voimaan. Eduskunta luulee voivansa tehdä tämän sitäkin lujemmalla luottamuksella, kun virallisista asiakirjoista käy selville, että Keisari ja Suuriruhtinas Aleksanteri III on vahvistanut julistuskirjan 12 p:ltä kesäkuuta 1890 vasta sen jälkeen, kuin Suomen asiain esittelijä oli yhtynyt sellaiseen mielipiteeseen, että julistuskirja voitiin antaa loukkamatta maamme perustuslakeja ja oikeuksia.

Niistä asioista, jotka eivät vielä ole perustuslakien säätämässä järjestyksessä ratkaistut, on sotilaskysymys kaikista tärkeimpiä. Eduskunnalla on oleva tilaisuus, vastatessaan T. K. M:nne armolliseen esitykseen, joka koskee Suomen Valtiovaroista Valtakunnanrahastoon sotilastarpeisiin suoritettavaksi ehdotettua rahamaksua,

esiintuoda ne asianhaarat, jotka vaativat, että asevelvollisuusasia on lopullisesti järjestettävä perustuslainmukaisella tavalla. Näin ollen ei Eduskunnalla tässä yhteydessä ole syytä tähän asiaan koskea.

Sitä vastoin ei Eduskunta voi olla kiinnittämättä T. K. M:ne huomiota siihen, että T. K. M:ne arm. julistuskirja 4 p:ltä marraskuuta 1905 on ainoastaan toistaiseksi lakkauttanut julistuskirjan 3/15 p:ltä helmikuuta 1899, mutta ei ole sitä vielä lopullisesti kumonnut.

Mainittu julistuskirja, johon nähden Eduskunta ei voi luopua Valtiosäätyjen sekä ylimääräisillä valtiopäivillä vuonna 1899 että valtiopäivillä 1904—05 julkilausumasta, koko Suomen kansan yhteisestä oikeuskäsituksesta, ettei julistuskirjalla eikä siihen kuuluvilla perussäännöksillä ole Suomen kansaa velvoittavan lain voimaa, on lähtenyt pyrkimyksistä saada aikaan n. s. valtakunnanlainsäädäntöä erinäisissä Suomen asioissa, jotka koskevat myös Keisarikuntaa. Eduskunta katsoo tähän nähden velvollisuudekseen lausua, ettei Suomen kansa voi tunnustaa itselleen sitovaksi mitään lainsäädäntöä näissä asioissa, joka syrjäyttäisi Suomen eduskunnan perustuslaissa vakuutetun lainsäädäntöoikeuden.

Useinmainitun Valtiosäätyjen alamaisen anomuksen mukaisesti on T. K. M:ne armollisella julistuskirjallaan 4 p:ltä marraskuuta 1905 suvainnut armossa kumota 31 päivänä heinäkuuta 1902 annetun asetuksen erinäisten Suomen siviilikunnan virkoja koskevien säännösten muuttamisesta. Vaikka täten m. m. tuli kumotuksi sanotun asetuksen 1:ssä kohdassa ollut määräys, jolla syntyperäisille venäläisille oli annettu oikeus olla siviili viroissa Suomessa, jäi kuitenkin erinäisiin valtionvirkoihin valtiosihteerinvirastoon ja kenraalikuvernöörin kansliaan henkilöitä, jotka eivät ole

Suomen kansalaisia. Kiinnittäen huomiotaan tähän päättivät viime valtiopäivillä koossaolleet Valtiosäädyt anoa näitten epäkohtien oikaisemista. Tämän Valtiosäätyjen alamaisen anomuksen on T. K. M:ne armossa suvainnut jättää huomioon ottamatta.

Perustuslaissamme on selvästi ja eittämättömällä tavalla lausuttu, että maan virat ovat täytettävät suomalaisilla miehillä, ja tämä säännös on yksi Suomen Valtiosäännön kulmakiviä. Sitä paitsi ovat kuluneitten vuosien tapaukset selvästi osottaneet, että suurimmat vaarat sekä maamme oikeudelle ja asiain hoidolle että Suomen kansalliselle olemukselle ovat aiheutuneet siitä, että tästä perustuslain määräyksestä on poikettu.

Tähän katsoen ja kun puheenaoleva perustuslainvastainen asiaintila mainituissa virastoissa edelleen on korjaamatta, katsoo Eduskunta velvollisuudekseen, uudistamalla mainitun Valtiosäätyjen siitä tekemän anomuksen, alamaisuudessa anoa, että tämä epäkohta oikaistaisiin sekä että, jos T. K. M:ne katsoo Suomen perustuslakien yllämainitulla alalla kaipaavan erinäisiin virkoihin nähden muutosta, Eduskunta saisi vastaanottaa armollisen esityksen asiassa.

Kääntyessään T. K. M:ne puoleen maassa vielä vallitsevien lainvastaisten olojen johdosta, Eduskunta ei voi olla esiintuomatta, että eräältä Suomen kansalaiselta on riistetty hänen oikeutensa tulla Suomessa tekemästään rikoksesta syytetyksi suomalaisessa tuomioistuimessa ja tuomituksi Suomen lain mukaan.

Se seikka, että rikos on tehty venäläistä miestä vastaan, ei saata, olkoonpa rikos kuinka raskasta laatua tahansa, olla aiheena niiden maamme lakien määräysten syrjäyttämiseen, joiden mukaan on suomalaisten viranomaisten asiana asettaa rikollinen syytteeseen ja tuomita hänet. Sillä perustuslain mukaan on voimassa, että jokainen kansalainen on tuomittava siinä

tuomioistuimessa, jonka piiriin hän kuuluu, ja yksityinenkin poikkeaminen tästä lainsäädännöksestä koskee samalla koko maan oikeutta.

Kun puheenalaisessa tapauksessa ei ole mitään saavutettu niillä toimenpiteillä, joihin on ryhdytty muutoksen aikaansaamiseksi, katsoo Eduskunta velvollisuudekseen esiintuoda, että maan samoin kuin yksityisen kansalaisenkin oikeus vaatii, että sanottu Suomen kansalainen, työmies Karl Gustaf Procopé, lähetettäisiin Suomeen rikoksestaan maan lakien mukaan syytettäväksi ja tuomittavaksi.

Paitsi edellä mainittuja epäkohtia on vielä olemassa muutamia erinäisiä asetuksia, joihin nähden T. K. M:nne julistuskirjassa 4 p:ltä marraskuuta 1905 antama armollinen käsky viipymättä suoritettavan tarkastuksen toimeenpanemisesta ei ole johtanut lopulliseen ratkaisuun. Kun T. K. M:nne Suomen Senaatti on näistä asioista tehnyt alamaiset alistukset, lausuu Eduskunta sen alamaisen toivomuksen, että puheenalaiset epäkohdat ennen pitkää tulisivat korjatuiksi.

Samalla Eduskunta rohkenee alamaisuudessa kiinnittää T. K. M:nne huomiota siihen epävarmuuteen, joka nykyään vallitsee maassamme painotoimen alalla. T. K. M:nne useinmainitussa julistuskirjassa antaman armollisen määräyksen mukaan tehty ehdotus perustuslaiksi lausunto-, kokoontumis- ja yhdistymisvapaudesta on kylläkin tullut laiksi, mutta saman julistuskirjan määräyksen johdosta tehty ehdotus painovapauslaiksi, jonka Valtiosäädyt erällä muutoksilla hyväksyivät, ei ole vielä saavuttanut armollista vahvistusta. Yksityiskohtaisten säännösten puute tällä alalla on ollut omiaan tuottamaan häiriöitä, ja sen johdosta on ryhdytty toimenpiteihin, jotka eivät ole perustuslailla kansalaisille vakuutetun painovapauden kanssa sopuoinnussa. Eduskunta rohkenee alamaisuudessa toivoa, että tämä epävarmuus

poistettaisiin, niin että Suomen kansalaiset saisivat häiritsemättä nauttia kaikkia niitä oikeuksia, jotka perustuslaki heille tässä kohdin myöntää.

Suomen kansan onnen ja menestyksen välttämättömänä ehtona on, että se saa elää ja kehittyä perustuslakiansa turvissa. Yhdeksänkymmenen vuoden kokemus sinä aikana, jona Suomi on ollut yhdistettynä Venäjän keisarikunnan kanssa, osoittaa, kuinka niin kauan kuin tätä periaatetta Suomen hallituksessa on noudatettu Suomen kansa on menestynyt ja edistynyt, epäilemättä myöskin sen kansan eduksi, johon Suomi on yhdistettynä. Toiselta puolen näyttää myöskin kokemus, kuinka perustuslakien syrjäyttäminen ja siitä johtuva laittomuudentila monin verroin lyhyempänä aikana saattaa kansan onnettomuuteen.

Suomen Eduskunta rohkenee toivoa, että T. K. M:ne, joka armollisessa julistuskirjassaan 4 p:ltä marraskuuta 1905 on julkilausunut, että toimenpiteet laillisen järjestyksen palauttamiseksi maahamme ovat täytäntöönpantavat, ei ole jättävä tätä korkeata aikomustaan keskeneräiseksi, vaan on sen lopullisesti toteutettava. Tässä toivossa anoo Suomen Eduskunta T. K. M:ltanne alamaisuudessa,

että tässä kirjelmässä mainitut vielä vallitsevat poikkeukset laillisesta järjestyksestä pianmiten poistettaisiin.

Tämän asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Setälä, varapuheenjohtaja Sirola, jäsenet Aalle, Danielson-Kalmari, Estlander, Hänninen, Leivo, Mömmö, Nevanlinna, Renvall, G. G. Rosenqvist, Torppa, Turkia, Viljomaa ja Virkkunen sekä varajäsenet Koponen ja Lahtinen (osittain).

Helsingissä 29 p. lokakuuta 1907.